

Tema 31: Dekalog. Prva zapovijed.

Krist je naučavao da, kako bi se spasili, moramo vršiti zapovijedi koje čine jezgru naravnog moralnog zakona. Prva zapovijed ima dvostruko značenje: ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu koja proizlazi iz ljubavi prema Bogu.

30.11.2012.

Prethodne teme

1. Deset zapovijedi Dekaloga

Gospodin naš Isus Krist naučavao je da moramo vršiti zapovijedi kako bi se spasili. Kada ga je mladić upitao: *Učitelju, koje mi je dobro činiti da imam život vječni? (Mt 19,16)*, Isus mu je odgovorio: *Ako hoćeš u život ući, čuvaj zapovijedi (Mt 19,17)*. Nastavio je spominjući nekoliko propisa koji se odnose na ljubav prema bližnjemu: *Ne ubij, Ne čini preljuba, Ne ukradi, Ne svjedoči lažno, Poštuj oca i majku (Mt 19,18-19)*. Ovi propisi, zajedno s onima koji se odnose na ljubav prema Bogu koju naš Gospodin spominje u drugim prigodama čine deset zapovijedi božanskog Zakona (usp. *Izl 20, 1-17; KKC, 2052*). „Prve se tri odnose prvenstveno na ljubav prema Bogu, a ostalih sedam na ljubav prema bližnjemu“ (*KKC, 2067*).

Deset zapovijedi izražava suštinu naravnog moralnog zakona (usp. *KKC, 1955*). Ovo je zakon zapisan u ljudskom srcu, ali naše poznavanje

njega postalo je zamagljeno kao posljedica istočnog grijeha i ponovljenih osobnih grijeha. Bog je htio otkriti „vjerske i čudoredne istine, koje po ljudskom razumu nisu po sebi nedohvatne“ (KKC, 38), kako bi ih svi mogli spoznati bez teškoća, s čvrstom sigurnošću i bez primjese ikakve zablude (usp. KKC, 37-38). Najprije je ove istine otkrio u Starom zavjetu, a kasnije, u punini, kroz osobu Isusa Krista (usp. KKC, 2053-2054). Crkva čuva Objavu i naučava je svim ljudima (usp. KKC, 2071).

Neke zapovijedi određuju što se mora činiti (npr. postiti u određene dane) dok druge spominju ono što nikad nije dopušteno činiti (npr. ubiti nevinu osobu). Potonje ukazuju na određena djela koja su intrinzično zla zbog svoga moralnog objekta, neovisno o motivima ili skrivenim namjerama onih koji ih provode i okolnostima u kojima se odvijaju.[1]

„Isus pokazuje da se zapovijedi ne bi smjelo shvatiti kao krajnju granicu koja se ne smije prijeći već više kao put koji vodi ka moralnom i duhovnom savršenstvu, čiji unutarnji poriv je ljubav (usp. *Kol 3,14*).“[2] Primjerice, zapovijed „Ne ubij“ sadrži poziv ne samo na poštivanje života naših bližnjih već i na unaprijeđenje njihova razvoja te poticanje njihovog obogaćivanja kao osoba. Zapovijedi ne treba gledati kao zabrane koje ograničavaju našu slobodu nego kao svjetla koja ukazuju na put do sreće i punine čovječnosti, oslobađajući nas od moralnih pogrešaka.

2. Prva zapovijed

Prva zapovijed je dvojaka: ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu iz ljubavi prema Bogu.

„*Učitelju, koja je zapovijed najveća u Zakonu?*“ *A on mu reče: „Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem*

svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed. Druga, ovoj slična: Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga. O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i Proroci“ (usp. Mt 22,36-40).

Ovaj izraz „ljubav“ odnosno „caritas“ označava i teološku krjepost koja zahtijeva ljubav prema Bogu i bližnjemu, zbog Boga. Ljubav je dar kojeg Duh Sveti ulijeva u one koji su postali posvojena djeca Božja (usp. Rim 5,5). Ljubav mora rasti tijekom našeg života na zemlji kroz djelovanje Duha Svetoga i našu vlastitu suradnju: rast u svetosti rast je u ljubavi. Svetost nije ništa drugo doli punina božanskog sinovstva i ljubavi. Ipak, ona se može umanjiti kroz laki grijeh, pa čak i biti izgubljena kroz teški grijeh. Postoji red u ljubavi: Bog, bližnji (iz ljubavi prema Bogu), i vlastita osoba (iz ljubavi prema Bogu).

Ljubiti Boga kao njegovo dijete
zahtijeva:

a) odabirati ga kao krajnji cilj svih svojih poduhvata. Pozvani smo sve činiti iz ljubavi prema njemu i za njegovu slavu: *ili jeli, ili pili, ili drugo što činili, sve na slavu Božju činite (1 Kor 10,31). „Deo omnis gloria. Bogu sva slava.“* [3] Nijedna ljubav ne smije biti postavljena iznad ljubavi prema Bogu. *Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan (Mt 10,37).* „Jedina prava ljubav je Božja ljubav!“ [4] Svaka ljubav koja pokušava isključiti Boga ili ga postaviti na drugo mjesto nije prava ljubav.

b) djelima vršiti volju Božju: „*Neće u kraljevstvo nebesko ući svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima*“ (Mt 7,21). Božja je volja da budemo sveti (usp. 1 Sol 4,3), da

slijedimo Krista (usp. *Mt* 17,5), vršeci njegove zapovijed (usp. *Iv* 14,21). „Želiš li zaista biti svet? Ispunjavaj male dužnosti svakog trenutka: čini ono što ti je dužnost i budi sav u onome što činiš.“^[5] Moramo tako činiti i kada to zahtijeva žrtvu: *ne moja volja, nego tvoja neka bude* (*Lk* 22,42).

c) uzvratanje na njegovu ljubav prema nama. On je nas prvi ljubio; stvorio nas je kao slobodna bića i učinio nas je svojom djecom (usp. *1 Iv* 4,19). Grijeh je odbijanje Božje ljubavi (usp. *KKC*, 2094). Ali Bog je uvijek spreman oprostiti nam, i on se daje za nas. *U ovom je ljubav, ne da smo mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehe naše.* (*1 Iv* 4,10; usp. *Iv* 3,16). *Ljubio me i predao samoga sebe za mene* (*Gal* 2,20). „Odgovor na toliku ljubav zahtijeva od nas potpuno predanje, tijela i duše.“^[6] Ovo nije toliko stvar osjećaja već više

odluka, čin volje koji može, a i ne mora biti, popraćen osjećajima.

Ljubav prema Bogu potiče nas da tražimo osobni odnos s njim, odnos koji se sastoji od molitve, a koja zauzvrat potiče ljubav. Molitva može poprimiti nekoliko oblika:[7]

a) „*Klanjanje* je temeljni čovjekov stav, kojim se pred Stvoriteljem priznaje kao stvorenje“ (KKC, 2628). Ono je temeljni stav religije (usp. KC, 2096). *Gospodinu Bogu svom se klanjaj i njemu jedinome služi* (Mt 4,10). Klanjanje Bogu oslobađa nas od raznih oblika idolopoklonstva koje vode u ropstvo. „Neka tvoja molitva uvijek bude iskren i stvaran čin klanjanja Bogu.“[8]

b) *Zahvaljivanje* (usp. KC, 2638), jer smo sve što jesmo i što imamo primili od njega: *Što imaš da nisi primio? Ako si primio, što se hvastaš kao da nisi primio?* (1 Kor 4,7).

c) *Molba*: Traženje oprosta za ono što nas razdvaja od Boga (grijeih) i traženje pomoći za sebe i za druge, kao i za Crkvu i za cijelo čovječanstvo. Ova dva oblika molbe nalaze se u Očenašu: „... kruh naš svagdašnji daj nam danas, i oprosti nam duge naše.“ Kršćaninova molba je puna pouzdanja *jer u nadi smo spašeni (Rim 8,24)*, i zato jer se radi o sinovskoj molba koja ide preko Krista: „*što god zaištete u Oca, dat će vam u moje ime*“ (Iv 16,23; 1 Iv 5,14-15).

Ljubav se također pokazuje kroz žrtvu, usko vezanu uz molitvu: „molitva uz žrtvu vrijedi više“^[9] Žrtva je prinošenje Bogu nečega što nas košta, u spomen na njega i kao izraz unutarnjeg predanja naše vlastite volje, tj. poslušnosti prema Bogu. Krist nas je otkupio kroz žrtvu na Križu, pokazujući svoju savršenu poslušnost do te mjere da umire za

nas (usp *Fil* 2,8). Kao kršćani, Kristovi udovi, možemo suotkupljivati s njim, sjedinjujući naše žrtve

s njegovom, u Svetoj Misi (usp. *KKC*, 2100).

Štovanje Boga sastoji se od molitve i žrtve. Ono se zove *obožavanje latría* ili klanjanje, za razliku od kulta prema anđelima i svecima, koje se zove obožavanje *dulia* ili štovanje, te kult koji časti Blaženu Djevicu, koji se zove *hiperdulia* (usp. *KKC*, 971).

Istaknuti čin obožavanja je Sveta Misa, prikaz nebeske liturgije. Ljubav prema Bogu treba se ogledati u dostojanstvu našeg obožavanja: držeći se Crkvenih propisa, s „dobrim manirama pobožnosti,“[\[10\]](#) čistoće i brige za liturgijske predmete. „Ona žena što u kući Šimuna Gubavca u Betaniji maže glavu Učiteljevu skupocjenim miomirisima podsjeća nas da darežljivo postupamo u štovanju

Boga. Čine mi se premalima sva raskoš, veličanstvo i ljepota.“[\[11\]](#) **3. Vjera i nada u Boga**

Vjera, nada (ufanje) i ljubav su tri „teološke“ krjeposti (krjeposti usmjerene ka Bogu). Najveća od njih je ljubav (usp. *Kor 13,13*), koja daje „oblik“ i nadnaravan „život“ vjeri i nadi (na način analogan onome na koji duša daje život tijelu). Ali ljubav u ovom životu pretpostavlja vjeru jer samo oni koji poznaju Boga ga mogu i voljeti, a ujedno pretpostavlja i nadu jer samo oni koji svoju želju za srećom postave u ovisnost o Bogu ga mogu voljeti.

Vjera je Božji dar, svjetlo u našem intelektu koje nam omogućuje da spoznamo istinu koju je Bog otkrio i da pristanemo uz nju. Ovo podrazumijeva dvije stvari: vjerovanje u ono što je Bog otkrio (otajstvo Presvetog Trojstva i svih članaka Vjerovanja) te vjerovanje da

je sam Bog to otkrio (vjerovanje u njega). Nema nikakvog sukoba – niti ga ikada može i biti – između vjere i razuma.

Doktrinalna formacija je važna za postizanje čvrste vjere, a time i za gajenje ljubavi prema Bogu i bližnjima iz ljubavi prema Bogu, za svetost i apostolat. *Život vjere* je život koji se temelji na vjeri i koji je u skladu s njom.

Nada je Božji dar koji nas navodi da želimo jedinstvo s njim u kojem ćemo pronaći sreću. Ona nam daje pouzdanje da će nam Bog dati sposobnost i sredstva za njeno postizanje (usp. *KKC*, 2090).

Kršćani trebaju uvijek biti *radosni u nadi* (*Rim* 12,12), jer ako smo vjerni, sreća neba nas očekuje, gledanje Boga *licem u lice* (*1 Kor* 13,12), blaženo gledanje. *Ako pak djeca, onda i baštinici, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi, kada doista s*

njime zajedno trpimo, da se zajedno s njime i proslavimo (Rim 8,17).

Kršćanski život na ovom svijetu je put sreće jer čak i sada posredstvom milosti imamo obećanje jedinstva s Presvetim Trojstvom; ali to je sreća pomiješana s patnjom, s Križem.

Nada nam posvješćuje da se sve to isplati. „Vrijedno je uložiti čitav život: raditi i trpjeti za Ljubav, za ostvarenje planova Božjih, za suotkupljenje.“[12]

Grijesi protiv prve zapovijedi su grijesi protiv teoloških vrlina:

a) Protiv vjere: ateizam, agnosticizam, vjerska ravnodušnost, hereza, otpadništvo (apostaza), raskol, itd. (usp. *KKC*, 2089). U suprotnosti s prvom zapovijedi je također i svjesno ugrožavanje vlastite vjere, ili kroz čitanje knjiga protiv vjere ili morala bez valjanog razloga i pripreme, ili kroz

zanemarivanje korištenja sredstava potrebnih za očuvanje vlastite vjere.

b) Protiv nade: Očajavanje o vlastitom spasenju (usp. *KKC*, 2091) i, kao druga krajnost, pretpostavljanje da će božanska milost oprostiti grijeh bez obraćenja ili pokajanja, odnosno bez potrebnog sakramenta pokore (usp. *KKC*, 2092). Protiv ove krjeposti je i polaganje nade za postizanje konačne sreće u bilo što osim Boga.

c) Protiv ljubavi: bilo koji grijeh suprotstavlja se ljubavi. U direktnoj suprotnosti joj je odbacivanje Boga i mlakost – ne htjeti voljeti ga svim svojim srcem. Štovanju Boga protivi se svetogrđe, simonija, određene praznovjerne prakse, magija, itd. te sotonizam (usp. *KKC*, 2111 2128).

4. Ljubav prema bližnjima iz ljubavi prema Bogu

Ljubav prema Bogu zahtijeva ljubljenje onih koje Bog ljubi. *Rekne li tko: „Ljubim Boga“, a mrzi brata svoga, lažac je. Jer tko ne ljubi brata svoga kojega vidi, Boga kojega ne vidi ne može ljubiti. I ovu zapovijed imamo od njega: Tko ljubi Boga, da ljubi i brata svoga. (1 Iv 4,20-21).* Ne možemo ljubiti Boga bez da ljubimo sve muškarce i žene, koje je on stvorio na svoju sliku i priliku te ih pozvao da po milosti budu njegova djeca (usp. *KKC*, 2069).

Moramo se ponašati kao djeca Božja prema svim Božjim sinovima i kćerima:[13]

a) ponašajući se kao dijete Božje, kao drugi Krist. Norma za ljubljenje bližnjih je Kristova ljubav: *Zapovijed vam novu dajem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge. Po ovome će svi znati da ste moji učenici (Iv 13, 34-35).* Duh Sveti je bio poslan u naša srca

kako bi mogli ljubiti kao djeca Božja, Kristovom ljubavlju (usp. *Rim* 5:5).

„Moramo darovati svoj život drugima. To je jedini način za živjeti život Isusa Krista i za postati jedno s Njim“[14]

b) gledajući dijete Božje, Krista, u drugima. *Što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učinite (Mt 25,40)*. Drugima moramo željeti ono što Bog hoće, njihovo istinsko dobro: da budu sveci te time budu sretni. Prvo očitovanje ljubavi je apostolat. Ona također uključuje i brigu za materijalne potrebe drugih. Ona znači i razumijevanje duhovnih i materijalnih potreba drugih te iskazivnje milosrđa (usp. *Mt* 18:15). *Ljubav je velikodušna, dobrostiva je ljubav, ne zavidi ... ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo (1 Kor 13,4-5)*. Ona također zahtijeva i bratsku opomenu (usp. *Mt* 18,15).

5. Ljubav prema sebi iz ljubavi prema Bogu

Zapovijed ljubavi uključuje i ljubav prema sebi: *Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga (Mt 22,39)*. Ova ispravno postavljena ljubav prema sebi označava ljubljenje samoga sebe iz ljubavi prema Bogu. Ona vodi do traženja za sebe onoga što Bog hoće: svetosti i, samim time, sreće (sa žrtvom na ovoj zemlji, Križem). Postoji i neuredna ljubav prema samome sebi, egoizam, koji označava ljubljenje samoga sebe zbog vlastite izvrsnosti, a ne iz ljubavi prema Bogu. Ono označava stavljanje naše vlastite volje ispred Božje te naših vlastitih interesa iznad službe prema drugima.

Nemoguće je imati ispravno uređenu ljubav prema sebi bez borbe protiv sebičnosti. Ona uključuje nijekanje samoga sebe te darivanje Bogu i bližnjima. *Hoće li tko za mnom, neka*

se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom. Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga, a tko izgubi život svoj poradi mene, naći će ga (Mt 16, 24-25). Čovjek „ne može u potpunosti naći samoga sebe osim kroz iskreno darivanje samoga sebe.“[15] **Osnovna bibliografija**

Katekizam Katoličke Crkve,
2064-2132.

Preporučeno štivo

Benedikt XVI, Enc. *Deus est caritas*,
25. prosinac, 2005., 1-18.

Benedikt XVI, Enc. *Spes salvi*, 30.
studenj, 2007.

Sv. Josemaría, „Život po vjeri“,
„Kršćanska nada“, „Snaga ljubavi“ u
Prijatelji Božji, 190-237.

[1] Usp. Ivan Pavao II, Enc. *Veritatis splendor*, 6. kolovoza 1993.,80.

[2] Isto, 15.

[3] Sv. Josemaría, *Put*, 780.

[4] *Isto*, 417.

[5] *Isto*, 815. Usp. *Isto*, 933.

[6] Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, 87.

[7] Usp. Sv. Josemaría, *Put*, 81.

[8] Sv. Josemaría, *Kovačnica*, 263.

[9] Sv. Josemaría, *Put*, 81.

[10] Usp. *Isto*, 541.

[11] *Isto*, 527. Usp *Mt* 26,6-13

[12] Sv. Josemaría, *Kovačnica*, 26.

[13] Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, 36.

[14] Sv. Josemaría, *Križni put, XIV. postaja*. Usp. Benedikt XVI, Enc. *Deus caritas est*, 25. kolovoz 2005., 12-15.

[15] II. vatikanski sabor, *Gaudium et spes*, 24.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-31-dekalog-prva-
zapovijed/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-31-dekalog-prva-zapovijed/) (2.08.2025.)